

Standpunt

Stemrecht in de studentenstad

Rapporteur & Co-rapporteur	Johannes Weytjens
Datum goedkeuring bureau	04 mei 2017
Datum goedkeuring av	26 mei 2017
Contactpersoon	Johannes Weytjens (voorzitter@gentsestudentenraad.be) Liesbeth Maene (Onderwijs@vvs.ac) Messelina Loncin (messelina.loncin@vvs.ac)
Probleemstelling, oplossing en korte inhoud.	Zie kader hieronder.

"Studenten vormen een belangrijke positieve kracht van verandering in de maatschappij. Politici refereren vaak aan jongeren als "onze toekomst". Ook wij, als VVS, zijn ervan overtuigd dat studenten een heldere en verfrissende blik kunnen bieden op bestaande problemen. Net daarom is het van belang om die emancipatie te ondersteunen en aan te drijven. Een zelfstandige student moet daarom ook de mogelijkheid krijgen om te kunnen stemmen in zijn of haar studentenstad, zonder de nefaste repercussies die daar vandaag aan vast hangen (verlies kindergeld, ...). VVS spoorde de Vlaamse Regering dan ook in april 2016 aan om actieve jonge burgers - studenten - de mogelijkheid te geven te kunnen stemmen in de studentenstad¹."

In dit standpunt reageert VVS op een conceptnota² van Open VLD van 19 mei 2016 betreffende het stemrecht voor studenten in de stad waar ze studeren, ingediend door Rik Daems, Gwendolyn Rutten, Bart Somers, Mathias De Clercq, Willem-Frederik Schiltz en Ann Brussel.

Meer inspraak voor studenten op lokaal niveau

In haar standpunt van april 2016 benadrukte VVS de nood aan een gestructureerde inbedding van inspraak voor studenten in de stad waar ze studeren. De

¹[http://www.vvs.ac/sites/default/files/Standpunt%20stemrecht%20naar%20studentenstad%20\(1\).pdf](http://www.vvs.ac/sites/default/files/Standpunt%20stemrecht%20naar%20studentenstad%20(1).pdf)

² <https://www.vlaamsparlement.be/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1061460>

conceptnota van Open VLD komt aan deze vraag tegemoet en VVS wil zich dan ook graag achter dit idee scharen. Bij de hervormingen van de kieswet voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 ziet ook VVS een belangrijke opportuniteit om de stem van de student te laten horen. Zo kunnen we bijdragen aan een meer gedragen lokaal beleid voor elke inwoner van de stad. Om deze inspraak ook in dit proces te laten weerklinken, geeft VVS graag haar advies over deze conceptnota.

Inspraak voor elke student in elke studentenstad

Studenten blijven gedurende de meerderheid van hun studietijd in de stad waar hun hoger onderwijsinstelling zich bevindt. Ze maken zodoende deel uit van die stad zoals geen andere bevolkingsgroep die zich geregeld verplaatst naar een andere stad. De conceptnota wil de discriminatie wegwerken waarbij studenten aan het Vlaamse hoger onderwijs vandaag niet kunnen stemmen voor de gemeenteraadsverkiezingen in hun studentenstad. Studenten komen immers meer in aanraking met het beleid van hun studentenstad, dan met de stad of gemeente waar ze gedomicilieerd zijn. Daarenboven, Europese studenten die in België studeren en verblijven kunnen wel wegen op het beleid dat ze voelen door middel van actief en passief stemrecht. Zij kunnen dit mits ze zich registreren voor de kiezerslijst en ingeschreven zijn in de bevolkingsregisters van hun studentenstad³. Zelfs studenten die afkomstig zijn van buiten de Europese Unie kunnen hun stem uitbrengen op de gemeenteraadsverkiezingen⁴, al gelden daar strengere regels. Indien studenten stemrecht zouden kunnen opnemen, meent VVS dat dit leidt tot een grotere draagkracht voor het beleid van de stad. We denken dat dit ook de identificering van studenten met de stad kan verhogen gezien de steeds groter wordende hoeveelheid inwonende studenten. VVS staat dus volledig achter de visie gepresenteerd in de conceptnota van de Open VLD met betrekking tot stemrecht voor studenten in de stad dat ze studeren.

VVS wil benadrukken dat elke student meegenomen moet worden in dit voorstel. Daarom vragen we hierbij graag bijzondere aandacht voor de huidige cursisten van het HBO5-onderwijs die in de toekomst studenten zullen zijn aan de hogescholen.

Makkelijker domiciliëren

De initiatiefnemers van deze nota stellen vast dat studenten vandaag enerzijds nog geen directe inspraak hebben en dat de steden anderzijds nog niet in verhouding gecompenseerd worden voor de extra kosten die studenten met zich meebrengen. De conceptnota ziet daarom een dubbele oplossing in het vereenvoudigen van de procedure tot domiciliëring. Hierbij wordt echter meteen

³ Art. 11 Decr.VI. 8 juli 2011 houdende de organisatie van de lokale en provinciale verkiezingen en houdende wijziging van het Gemeentedecreet van 15 juli 2005, het Provinciedecreet van 9 december 2005 en het decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, BS 25 augustus 2011.

⁴ Art. 13 Decr.VI. 8 juli 2011 houdende de organisatie van de lokale en provinciale verkiezingen en houdende wijziging van het Gemeentedecreet van 15 juli 2005, het Provinciedecreet van 9 december 2005 en het decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, BS 25 augustus 2011.

de kanttkening gemaakt dat de gevolgen hiervan verdeeld zijn over Vlaams en federaal niveau. Voor VVS is het van het grootste belang dat studenten geen negatieve gevolgen ondervinden van de mogelijkheid om te kunnen stemmen in hun studentenstad.

VVS beseft verder dat de financiële implicaties van dit voorstel tot eenvoudigere domiciliëring verregaand kunnen zijn. Het aantal kotstudenten in steden als Gent of Leuven is immers zeer groot. In Gent zouden er minstens 25.000 studenten wekelijks op kot verblijven bovenop de 250.000 inwoners⁵ en in Leuven zouden dit zelf zelfs 30.000 studenten⁶ zijn op net geen 100.000 inwoners⁷. VVS bevestigt ook in haar eigen standpunten dat bijvoorbeeld rond mobiliteitscampagnes extra aandacht nodig is voor studenten.

Bestaande registratieprocedure gebruiken

VVS schaart zich achter een eenvoudige domiciliëringsprocedure, maar heeft een sterke voorkeur voor de optie dat studenten zich kunnen registreren op de lijst van gemeenteraadskiezers zonder dat ze hiervoor hun domicilie moeten aanpassen. VVS meent namelijk dat de verandering van de domicilie een zeer ingrijpende beslissing inhoudt voor studenten. Met deze wijziging gaan immers juridische en fiscale consequenties gepaard zoals de regelgeving voor de studentenkamer, het kindergeld en belastingen. Daarnaast merkt VVS in het Vlaamse hoger onderwijslandschap op dat er vaak een blijvende afhankelijkheid aan de thuissituatie is. Dit komt deels doordat o.a. familieleden of voogden vaak in grote mate financieel instaan voor de student. Om deze reden pleit VVS voor een mogelijkheid tot registratie in de stad als kiesgerechtigde inwoner van de stad terwijl de domicilie behouden blijft in de officiële hoofdverblijfplaats. Hieruit volgt dat de student, als hij deze mogelijkheid om te stemmen in de studentenstad gebruikt, zijn of haar stemrecht in de officiële verblijfplaats verliest en vice versa.

Dit soort registratieplicht is niet nieuw. Europese studenten die in België komen studeren kunnen bijvoorbeeld stemmen voor de gemeenteraadsverkiezingen zoals reeds eerder aangehaald. Hiertoe moeten ze zich inschrijven op de kiezerslijst van hun gemeente. De gevraagde optie is dus een reeds bestaand gegeven dat VVS graag uitgebreid ziet naar alle Vlaamse studenten.

Criteria om te mogen stemmen

De conceptnota behandelt de mogelijke criteria waaraan studenten zouden moeten voldoen om de keuze te hebben om het stemrecht in de studentenstad op te nemen. Zo zou de student minimaal 32 studiepunten moeten opnemen in een opleiding die georganiseerd wordt in de stad in kwestie. De indieners willen hiermee waarborgen dat een student een zekere verbondenheid met de stad ervaart en om te vermijden dat een student in twee steden kan stemmen. VVS wil over dit criterium enkele opmerkingen delen.

⁵ G3NT_1N_C1JF3R5_2013, Strategie en Coördinatie – Data-Analyse & GIS, Stad Gent.

⁶ Antwoord op vraag nr. 93 van 2 december 2009 van Kurt de Loor aan Pascal Smet

⁷ http://www.ibz.rn.fgov.be/fileadmin/user_upload/fr/pop/statistiques/population-bevolking-20160101.pdf

Vooreerst worden studenten geconfronteerd met zeer diverse en uiteenlopende wetgeving. De definitie om fiscaal, sociaal en juridisch als student beschouwd te worden, houdt in dat je 27 studiepunten opneemt. Daarnaast begrijpt VVS de redenering om meer studiepunten te vragen om te vermijden dat een student in twee steden 27 studiepunten opneemt. Hierbij wordt het maximum van 60 studiepunten echter als absoluut gezien. Dit is in realiteit echter niet steeds het geval aangezien een groot deel van de studenten ook meer dan 60 studiepunten opneemt.

Dit mag volgens VVS echter geen struikelblok zijn, gezien het hier stemrecht en niet stemplicht betreft. Registratie als student met een studiepakket van minstens 27 studiepunten zou een student de mogelijkheid geven om stemrecht uit te oefenen in de gemeente waar zijn of haar kot zich bevindt. Moest een student op meerdere instellingen 27 studiepunten opnemen of meerdere koten hebben in verschillende locaties, moet de student nog steeds één plaats kiezen waar hij zijn/haar stemrecht voor de gemeenteraadsverkiezingen uitoefent, in casu de gemeente waar hij of zij zich het meest mee verbonden voelt.

VVS is bijgevolg tevreden met de voorgestelde modaliteiten in de zin dat de student een actieve wens moet uitdrukken om te stemmen in de studentenstad; VVS staat achter deze modaliteit, waardoor studenten de vrije keuze behouden om hun stemrecht in de studentenstad uit te oefenen, dan wel in de officiële woonplaats.

Hierbij benadrukt VVS dat deze registratieprocedure onafhankelijk moet zijn van de woonvorm van de student. Deze registratie mag geen middel worden om studenten die niet op studentenkamers zitten, op te sporen. VVS ziet de definitie van studentenkamer⁸ hierin breed genoeg. Studenten die gebruik maken van alternatieve woonvormen, zoals een tweede woning van de ouders in de studentenstad, en dus niet onder de strikte definitie vallen van een studentenkamer, moeten immers ook in aanmerking komen voor het stemrecht.

Door deze vrijwillige registratie en de benodigde tijd om de lijst van gemeenteraadskiezers samen te stellen, komen de studenten van het eerste jaar in 2018, volgens deze conceptnota, niet in aanmerking om te stemmen in hun studentenstad. De registratie zou immers voor de start van het academiejaar in september moeten plaatsvinden. De conceptnota merkt echter op dat hierdoor mogelijk een minimale verbondenheid tussen student en stad kan worden gewaarborgd.

Gewestelijke grenzen

Daarnaast heeft de conceptnota oog voor de juridische ongelijkheid met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waals Gewest indien deze regelgeving wordt aangenomen. Dit kan immers problemen geven bij een student die officieel woont in één van bovenstaande en studeert in het Vlaamse Gewest. Deze problemen kunnen opgelost worden voor ze zich stellen als met een gemeenschappelijk decreet gewerkt wordt, en elke student in België in zijn

⁸ Art. 2, §1, lid 1, 10bis° Decr.VI. van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode.

studentenstad kan stemmen.

VVS vraagt dat deze vraag niet enkel in Vlaanderen wordt bekeken, maar dat alle gewesten zich buigen over deze vraag. Gezien één van de motivaties voor studentenstemrecht het wegwerken van discriminatie tussen Europese en Vlaamse studenten is, lijkt het VVS vreemd om studentenstemrecht te beperken tot enkele Vlaamse studenten in Vlaanderen en Belgische studenten die de gewestgrenzen oversteken hierbij te vergeten. Daarom vraagt VVS een gemeenschappelijk decreet zoals gesuggereerd in de conceptnota en dit in samenwerking met o.a. FEF⁹.

Verkiezbaarheid

Tot slot stelt de conceptnota nog de vraag of studenten die dan zelf mogen stemmen, zelf ook verkiesbaar kunnen zijn in hun studentenstad. In navolging van de studenten uit de EU, die over deze mogelijkheid beschikken, vraagt VVS dat dit passief kiesrecht ook uitgebreid wordt naar studenten. VVS ziet geen reden om hier verschillende maatregelen te treffen voor Vlaamse studenten, maar begrijpt de vraag van de indieners om hier wel een zekere verblijfsvoorwaarde aan te koppelen. Zo zou een student die verkozen wordt als gemeenteraadslid of schepen zich wel binnen een bepaalde periode in de stad moeten vestigen om het mandaat te blijven uitoefenen.

⁹ <http://www.vvs.ac/standpunt-studentenhuisvesting-fef-vvs>